

Ár 2013, föstudaginn 11. janúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 161/2012:**

**M og
N
gegn
F**

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M og N, hér eftir nefnd sóknaraðilar, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 20. september 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 10. september 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 26. september 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 13. nóvember 2012. Var bréfið sent sóknaraðilum, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. nóvember 2012, og þeim gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðilum.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 11. janúar 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 8. janúar 2009 var veðskuldabréf nr. X (nú XX), að fjárhæð kr. 3.500.000, gefið út af A og B, til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Fasteignin að C var sett að veði á 3. veðrétti til tryggingar láninu. Sóknaraðilar tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu. Staðfestu sóknaraðilar með undirskrift sinni að hafa kynnt sér efni skuldabréfsins og að þau gerðu sér grein fyrir í hverju ábyrgð þeirra væri fólgin og teldu hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt að þau hefðu kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 13. janúar 2009 var skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ undirritað. Ábyrgðarmenn óskuðu eftir að gangast í ábyrgð fyrir A á láni nr. X. Tekið var fram að niðurstaða greiðslumats benti til þess að lántakandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Ekki skyldi meira en helmingi lánsfjár varið til greiðslu á öðrum skuldum lántaka hjá sparisjóðnum. Einnig var á skjalinu útdráttur

úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Staðfestu sjálfskuldarábyrgðarmenn með undirritun sinni að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Lánið var greitt út til A og B 13. og 14. janúar 2009.

Þann 8. júní 2012 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila og óskaði eftir að ábyrgðaryfirlýsing sóknaraðila á skuldabréfi nr. X yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda þann 12. júní 2012.

Sóknaraðilar skutu málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 10. september 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðilar krefjast þess að ógilt verði sjálfskuldarábyrgð þeirra á skuldabréfi nr. XX. Sóknaraðilar telja að með því verklagi varnaraðila að kynna þeim fyrst greiðslumat fimm dögum eftir að þau gengust í ábyrgðina að bankinn hafi ekki uppfyllt skyldu sína samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Samkvæmt málsgreininni beri að tryggja að ábyrgðarmenn geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en gengist sé í ábyrgðina. Benda sóknaraðilar á að augljóslega hafi það enga þýðingu að kynna niðurstöðu greiðslumats eftir að þau hafi skuldbundið sig sem ábyrgðarmenn með undirritun sinni á skuldabréfið. Sóknaraðilum hafi ekki verið boðið við undirritun greiðslumatsins að falla frá ábyrgðinni eftir að ljóst hafi verið að aðalskuldarar teldust samkvæmt greiðslumati ekki geta efnt skuldbindingar sínar. Því geti sú staðreynd að lánið hafi ekki verið greitt út fyrr en eftir að ritað hafi verið undir greiðslumatið ekki bætt upp þann annmarka sem hafi verið á framkvæmdinni við lánveitinguna. Vísa sóknaraðilar til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 14/2010 máli sínu til stuðnings.

Sóknaraðilar telja því með vísan til 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins og 1. mgr. 19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki að ógilda beri sjálfskuldarábyrgðirnar á grundvelli 1. og 2. mgr. 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili telur rétt að taka fram að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi hvorki lagagildi né feli það í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingu hafi samkomulaginu ekki verið fylgt til hlítar. Það sé afstaða varnaraðila að meta þurfi allar aðstæður við lánveitingu, samning aðila og önnur atriði sem varpað geti ljósi á það hvort ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingarnar og þá í samræmi við 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 116/2010 máli sínu til stuðnings. Niðurstaða dómsins styrki afstöðu varnaraðila um að skoða þurfi atvik máls og aðstöðu málsaðila í hverju máli fyrir sig sérstaklega í ljósi áðurnefndrar 36. gr. laga nr. 7/1936. Þá vísar varnaraðili jafnframt til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki í máli nr. 10/2011 því til

stuðnings að meta þurfi hvort ósanngjarnt yrði talið að bera samningsskilmálana fyrir sig, þegar metið er hvort skortur á sönnun um að ábyrgðarmanni hafi verið kynntur upplýsingabæklingur skuli leiða til ógildingar ábyrgðar.

Varnaraðili bendir á að í máli því sem hér sé til umfjöllunar liggja fyrir að greiðslumat hafi verið framkvæmt vegna lántöku skuldara. Greiðslumatið hafi verið neikvætt og hafi athygli sóknaraðila sérstaklega verið vakin á því. Veðskuldabréfið hafi verið undirritað af sóknaraðilum 8. janúar 2009. Þá hafi greiðslumatið verið undirritað af sóknaraðilum 13. janúar 2009. Samkvæmt áðurnefndu veðskuldabréfi hafi sóknaraðilar ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni bréfs þessa og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín er fölgín og tel hana samrýmast greiðslugetu minni. Jafnframt hef ég kynnt mér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.“ Samkvæmt þessu hafi sóknaraðilar kynnt sér efni samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir áður en þeir hafi undirritað umrætt veðskuldabréf sbr. 4. gr. samkomulagsins. Umrætt lán hafi ekki verið greitt út fyrr en 13. janúar 2009, daginn sem sóknaraðilar hafi undirritað greiðslumat greiðenda, enda þá sem FF hafi talið öll skilyrði lánveitingar uppfyllt. Sparisjóðurinn hefði ekki greitt út lánsfjárhæðina án þess að framangreind skilyrði væru uppfyllt. Varnaraðili bendir á að það verði að teljast mjög ólíklegt að það hafi verið ákvörðunarástæða eða eftir atvikum forsenda fyrir sóknaraðila þegar þeir gengust í umræddar sjálfskuldarábyrgðir að þeir fengju upplýsingar um greiðslugetu greiðanda enda um son og tengdadóttur sóknaraðila að ræða. Í kvörtun sóknaraðila komi auk þess hvergi fram hvers vegna dagsetning umrædds greiðslumats skipti máli.

Með vísan til þess sem að framan sé rakið telur varnaraðili að hann hafi í öllum meginatriðum farið að ákvæðum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og að meintir annmarkar sem nefndir séu í kvörtuninni eigi ekki að leiða til ógildingar framangreindra sjálfskuldarábyrgða. Vísað sé til niðurstöðu héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-4871/2011. Varnaraðili vísar jafnframt til niðurstöðu héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012.

Varnaraðili bendir á að sönnunarbyrði um að skuldbindingar sóknaraðila séu fallnar úr gildi eða ógildar hvíli á sóknaraðilum. Sóknaraðilar hafi ekki sýnt fram á að ósanngjarnt sé af hálfu varnaraðila að bera fyrir sig ábyrgðir þeirra samkvæmt veðskuldabréfinu, hvað þá að önnur skilyrði 36. gr. laga nr. 7/1936 séu uppfyllt. Þegar sóknaraðilar hafi undirritað veðskuldabréfið sem sjálfskuldarábyrgðaraðilar hafi falist í því loforð sem skuldbindi sóknaraðila að lögum til að tryggja efndir samkvæmt veðskuldabréfinu. Að því virtu og þegar framangreind atriði séu metin heildstætt verði ekki talið að sóknaraðilar hafi sýnt fram á að fyrir hendi séu forsendur til að víkja til hliðar ábyrgðarskuldbindingum þeirra á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936.

Með vísan til alls framangreinds telur varnaraðili sjálfskuldarábyrgðir sóknaraðila gildar og því beri að hafna kröfum sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgða sóknaraðila á veðskuldabréfi nr. XX, útgefnu af A og B til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Verður varnaraðili talinn bundinn við efni samkomulagsins.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði engu að síður veitt, skal hann staðfesta það skriflega.

Í málinu liggur fyrir skjal sem ber heitið „Niðurstaða greiðslumats“. Á skjalinu kemur fram að niðurstaða greiðslumats bendi til þess að lántakandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar. Undirskrift sóknaraðila er dagsett þann 13. janúar 2009 en útgáfudagur umrædds skuldabréfs var 8. janúar 2009. Í 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga kemur fram að tryggt skuli að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina. Sóknaraðilar skrifuðu undir skuldabréf nr. XX þann 8. janúar 2009 og gengust þar með í ábyrgðina þann dag og skiptir í því samhengi ekki máli þótt krafa varnaraðila á hendur aðalskuldara hafi ekki stofnast fyrr en við útgreiðslu lánsins nokkrum dögum síðar. Ekki liggja fyrir gögn sem staðfesta að sóknaraðilum hafi verið gefinn kostur á að hætta við að gangast í sjálfskuldarábyrgðir vegna umrædds skuldabréfs áður en þau skrifuðu undir skjalið „Niðurstaða greiðslumats“, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 41/2012 og 128/2012.

Ekki verður séð að málsatvik séu hér sambærileg máli Hæstaréttar nr. 116/2010 þar sem sérstök yfirlýsing ábyrgðarmanns lá fyrir um að hann tæki að sér ábyrgðina þótt skuldari hefði ekki staðist greiðslumat. Málsatvik í dómi héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. 4871/2011 voru á hinn bóginn með þeim hætti að skuldarinn hafði staðist greiðslumat bankans. Er því ekki unnt að jafna þeim til þeirrar stöðu sem hér er fjallað um.

Ekki verður fallist á að dómur héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012 hafi fordæmisgildi í máli þessu. Í því máli hafði sambúðarkona undanskilið banka frá þeirri skyldu að framkvæma greiðslumat, með yfirlýsingu á sjálfskuldarábyrgðina. Sú er ekki aðstaðan í máli því sem hér er um rætt.

Í ljósi framangreinds og með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga er fallist á kröfu sóknaraðila um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar þeirra á skuldabréfi nr. XX, útgefnu af A og B til FF.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M og N, á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A og B til FF er ógild.

Reykjavík, 11. janúar 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason